

Jan Pawlak
Instytut Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa
w Warszawie
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

RYNEK CIĄGNIKÓW W WYBRANYCH KRAJACH

Streszczenie

Analiza rynku w wybranych krajach w latach 2000-2006 wykazała, że w sprzedaży ciągników na światowym rynku dominują obecnie Indie, USA, Japonia i Chiny. Liczby ciągników sprzedawanych w poszczególnych krajach cechują znaczne wahania w czasie, wywołane zmianami sytuacji ekonomicznej rolnictwa. Oprócz zmian ilościowych następują zmiany w strukturze sprzedawanych ciągników na korzyść ciągników o dużej mocy.

Słowa kluczowe: ciągniki, sprzedaż, struktura, moc, tendencja rozwoju

Wprowadzenie

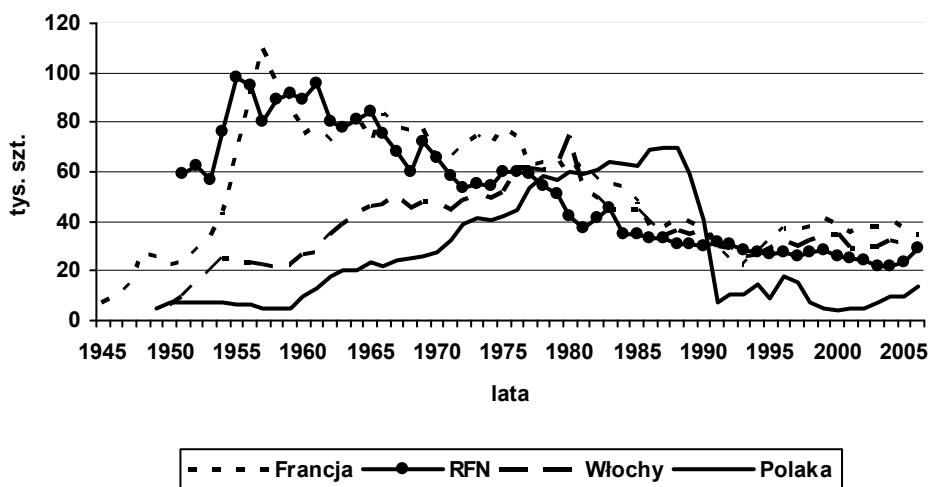
Sytuacja na rynku maszyn rolniczych jest pewnego rodzaju wyznacznikiem wdrażania postępu w rolnictwie. Poziom zakupów maszyn fabrycznie nowych jest skorelowany z dynamiką rozwoju mechanizacji oraz z wymianą sprzętu używanego na sprzęt nowszych generacji. Jednym z czynników charakteryzujących stan rynku maszyn rolniczych jest liczba ciągników sprzedawanych w jednostce czasu. Celem niniejszego artykułu jest próba analizy sprzedaży ciągników rolniczych w wybranych krajach w latach 2000-2006.

Dane źródłowe i metoda badań

Podstawą analizy są dane statystyczne pochodzące z publikacji instytucji zajmujących się badaniami rynku maszyn rolniczych, a między innymi VDMA [Flecker 2007; Wiesendorfer i in. 2007], UNACOMA [2006] oraz z innych publikacji. W przypadku Polski korzystano z danych GUS o produkcji maszyn rolniczych oraz o ich imporcie i eksporcie. Wobec braku danych dla Polski odnośnie sprzedaży ciągników oszacowano ich dostawy jako sumę produkcji i importu pomniejszoną o eksport (w sztukach). Analizą objęto 22 kraje w siedmioletnim przedziale czasowym. W dwóch przypadkach, z uwagi na brak danych, konieczne było przyjęcie krótszego okresu. Poza tym, w celu przedstawienia zmian na rynku ciągników w szerszej perspektywie, zaprezentowano w formie graficznej ich sprzedaż w okresie od 1950 r. Zmiany w strukturze sprzedawanych ciągników wg ich mocy przedstawiono na przykładzie Polski i Niemiec.

Etapy rozwoju motoryzacji rolnictwa a zakupy ciągników

Rozwój motoryzacji rolnictwa w Europie rozpoczął się z początkiem lat pięćdziesiątych XX wieku. W porównaniu z państwami Ameryki Północnej był on opóźniony z powodu działań II wojny światowej, podobnie jak rozwój mechanizacji rolnictwa w ogóle [Coolman 2002]. W pierwszym okresie popyt na ciągniki cechował dynamiczny wzrost. Po osiągnięciu poziomu maksymalnego, który w RFN zanotowano w 1955 r. (blisko 98 tys. szt.), we Francji w 1957 r. (ponad 110 tys. szt.), we Włoszech w 1980 r. (blisko 75 tys. szt.), a w Polsce w 1988 r. (ponad 69 tys. szt.) we wszystkich krajach objętych niniejszą analizą porównawczą wystąpiła tendencja spadkowa (rys. 1).

Rys. 1. Sprzedaż ciągników w wybranych krajach
Fig. 1. Sale of the tractors in selected countries

Jedną z przyczyn tego zjawiska jest spadek popytu w miarę zbliżania się do stanu względnego nasycenia rolnictwa ciągnikami. Następuje wówczas zmiana struktury zakupów według ich przeznaczenia. Maleje liczba ciągników kupowanych po raz pierwszy. Rośnie udział zakupów o charakterze odtworzeniowym. Wymiana wyeksploatowanych ciągników na nowe odbywa się w warunkach zmian struktury obszarowej gospodarstw rolniczych. Redukcja liczby gospodarstw rolniczych, zwłaszcza we Francji i w Niemczech oraz powiększanie obszaru gospodarstw pozostałych powoduje z jednej strony zmniejszanie liczby potencjalnych nabywców, z drugiej zaś zmianę wymagań odnośnie cech jakościowych sprzętu. Zakupy odtworzeniowe ciągników są na ogół liczebno mniejsze od stanu pierwotnego, rośnie natomiast moc kupowanych ciągników. Ponadto wahania poziomu zakupów w poszczególnych latach są spowodowane zmianami koniunktury w rolnictwie. Ten właśnie czynnik spowodował załamanie popytu na ciągniki w Polsce po 1989 r. W początkowym okresie transformacji gospodarczej nastąpiło u nas pogorszenie relacji pomiędzy cenami środków produkcji dla rolnictwa

a cenami skupu płodów rolnych. Następstwem tego był spadek popytu na środki mechanizacji rolnictwa.

Sprzedaż ciągników w wybranych krajach

Pod względem liczby sprzedawanych w ciągu roku ciągników na światowym rynku dominują obecnie Indie, Stany Zjednoczone Ameryki i Japonia przy rosnącym udziale Chin (tab. 1). Dane odnośnie rynku chińskiego są niepełne i częściowo rozbieżne. Guoming [2005] szacuje sprzedaż ciągników o średniej i dużej mocy w tym kraju w 2005 r. na ok. 150 tys. sztuk przy wzroście w porównaniu do 2004 r. o 50%. W innej publikacji [Anonim 2005] poziom produkcji i sprzedaży ciągników w Chinach oszacowano na 99 tys. sztuk w 2004 r. i 120 tys. sztuk w 2005 r. Według powyższych źródeł w latach 2004 i 2005 zanotowano w tym kraju rekordowe poziomy produkcji i sprzedaży po okresach recesji w latach 1993-95 i 1998-2003.

Tabela 1. Sprzedaż ciągników w wybranych krajach

Table 1. Sale of the tractors in selected countries

Kraje	Sprzedaż (szt.) w latach						
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Australia	6887	7390	7894	8410	9947	12531	11964
Austria	6868	6571	6327	6443	6273	5961	7152
Brazylia	24591	28203	33217	29476	28803	17543	20141
Chiny	37650	31040	44240	37830	99000	120000	*
Dania	2650	2519	2830	2501	2378	2640	3140
Francja	37965	35461	38192	38245	40279	37505	35073
Finlandia	4888	4934	5121	5353	5046	4507	4172
Grecja	2505	1500	1935	2506	3550	3300	3518
Hiszpania	20033	18314	18184	18747	19511	16179	16278
Holandia	4440	3900	4402	3608	3605	3848	4054
Indie	193051	155611	160959	175476	226105	262521	239621
Japonia	72554	85933	64781	66287	60964	*	*
Kanada	13733	16126	16252	16619	17776	19375	21632
Niemcy	25965	24795	24637	21866	22110	23492	29014
Norwegia	2897	2879	3099	3239	3875	4028	4371
Polska	3715	4523	4473	7491	9983	9831	13401
Portugalia	8827	9588	8747	8940	7219	6248	5415
Szwajcaria	3513	2566	2866	2723	2319	2434	2129
Turcja	28435	27000	6322	16288	27925	27008	28386
USA	151723	165514	166035	203107	228423	222496	217585
W. Brytania	10552	11785	14761	15043	15518	14006	14941
Włochy	34679	29500	30098	29617	32804	31719	29758

Źródła: [Anonim 2005, Flecker 2007, Pawlak 2007, UNACOMA 2006]

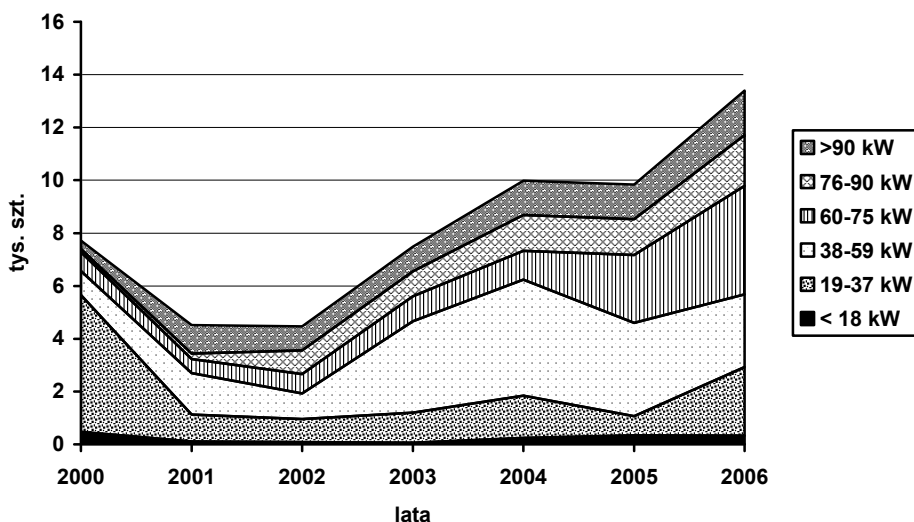
Wahania poziomu sprzedaży ciągników występują także w innych krajach. Według publikacji włoskiej [Zespół redakcji 2007] w 2006 r. sprzedano

o 6,2% ciągników mniej niż przed rokiem, podczas gdy w innych krajach Unii Europejskiej (UE) średnio o 5% więcej. Zdaniem autorów, przyczyną regresu jest niepewność polityki rolnej, m. in. brak rozwiązań określających status produkcji rolniczej na cele nieżywnościowe. Sprawa ta w wielu innych krajach UE została już rozwiązana z korzyścią dla rolnictwa.

W ciągu pierwszych pięciu miesięcy 2007 r. sprzedano we Włoszech o 8,1% mniej ciągników niż przed rokiem. W tym samym czasie w pozostałych krajach UE nastąpił wzrost średnio o 6%. Największe zwiększenie sprzedaży odnotowano w Niemczech, Grecji i Wielkiej Brytanii, a także we Francji, gdzie po spadku w 2006 r. nastąpił wzrost o 18%. Warto zaznaczyć, że zawarte w publikacji włoskiej dane liczbowe odnośnie sprzedaży ciągników różnią się w przypadku niektórych krajów dość znacznie w porównaniu z podanymi w publikacji niemieckiej [Flecker 2007]. Wiesendorfer i in. [2007] stwierdzają, że w ostatnich latach rośnie znaczenie rolnictwa w krajach Europy Zachodniej. Poprawa sytuacji ekonomicznej rolnictwa nastąpiła m.in. w Wielkiej Brytanii i Niemczech, a w drugim półroczu 2006 także we Francji. Efektem tego jest ożywienie rynku maszyn rolniczych w tych krajach. We Włoszech i w Hiszpanii sytuacja rolnictwa jest mniej korzystna. Wpływ koniunktury w rolnictwie na stan rynku ciągników jest widoczny także w Polsce. Po wejściu do UE zaznacza się stopniowy wzrost ich sprzedaży w miarę zwiększania podaży środków finansowych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

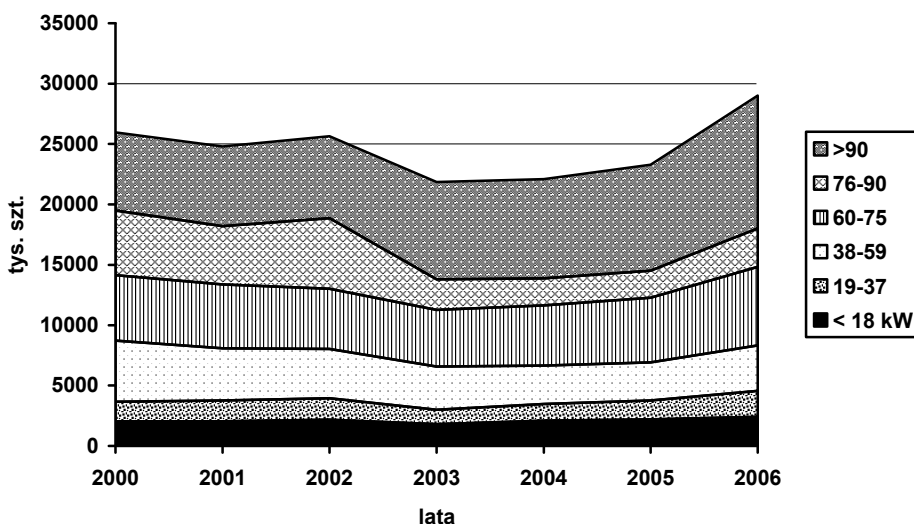
Zmianom ilościowym towarzyszą jakościowe. W porównaniu ze stanem z 2000 r. dostawy ciągników fabrycznie nowych w Polsce były o blisko 74% wyższe. Nastąpiły też zmiany w strukturze jakościowej tych dostaw. W 2000 r. dominowały w niej ciągniki z silnikami o mocy 19-37 kW, stanowiące ponad 2/3 dostaw, podczas gdy w 2006 r. ciągniki o mocy 60 do 75 kW. W tym czasie o 1/3 zmniejszyły się dostawy ciągników o mocy do 18 kW, a o połowę ciągników o mocy 19-37 kW. Trzykrotnie wzrosły natomiast dostawy ciągników o mocy 38-59 kW, blisko sześciokrotnie ciągników o mocy 60-75 kW oraz o ponad 90 kW i aż piętnastokrotnie ciągników o mocy 76-90 kW (rys. 2). W efekcie rośnie zatem średnia moc dostarczanych ciągników.

Podobna tendencja wystąpiła także na rynku ciągników w Niemczech. W 1990 r. na tamtejszym rynku najliczniej reprezentowane były ciągniki z silnikami o mocy 38-59 kW. Stanowiły one ponad 42% ogółu ciągników zakupionych przez rolników. Jednak już 2000 r. najliczniej w strukturze sprzedaży reprezentowane były ciągniki o mocy powyżej 90 kW (blisko 25%). W 2006 r. ta grupa ciągników dominowała z udziałem 38% ogółu zakupów. Jest rzeczą charakterystyczną, że w okresie objętym analizą zaznaczył się w Niemczech nie tylko wzrost liczby ciągników o mocy ponad 90 kW, których w 2006 r. sprzedano tam o ponad 52% więcej niż w 2000 r. Wyższa była też sprzedaż ciągników o mocy do 18 kW o blisko 6%, o mocy 19-37 kW

Rys. 2. Dostawy ciągników w Polsce wg mocy silników
 Fig. 2. Supplies of the tractors in Poland according to engine power

o 19% oraz o mocy 60-75 kW ponad 7%. Spadła natomiast o 1/3 sprzedaż ciągników o mocy 38-59 kW i o ponad 47% ciągników o mocy 76-90 kW (rys. 3). Nastąpiła zatem polaryzacja struktury mocy na korzyść skrajnych przedziałów mocy, co może być wywołane potrzebą lepszego dostosowania mocy posiadanych ciągników do wymogów racjonalnego agregatownia z środkami mechanizacji o różnym zapotrzebowaniu odnośnie do siły uciągu i napędu.

Rys. 3. Sprzedaż ciągników w Niemczech wg mocy silników
 Fig. 3. Sale of the tractors in Germany after the engine power

Podsumowanie

Pod względem liczby sprzedawanych w ciągu roku ciągników na światowym rynku dominują obecnie Indie, Stany Zjednoczone Ameryki, Japonia i Chiny. Sprzedaż ciągników w poszczególnych krajach cechują znaczne wahania w czasie. Wpływ na nie ma sytuacja ekonomiczna rolnictwa. Oprócz zmian ilościowych następują zmiany w strukturze sprzedawanych ciągników wg ich mocy. Rośnie udział ciągników o dużej mocy w tej strukturze.

Bibliografia

- Anonim 2005. A Not Quiet Large and Medium Size Tractors Market in 2006. Agriculture Mechanization Guide. Dostępny w Internecie: www.agri.china.cn
- Coolman F. 2002. Developments in Dutch Farm Mechanization: Past and Future. The CIGR Ejournal Vol. IV
- Flecker M. 2007. Tractor Report 2007 based on figures 2006. VDMA, Frankfurt am Main
- Guoming X. 2005. New Records for the Sales of Large to Medium Size Tractors in the First Three Quarters of Year 2005. Agriculture Mechanization Guide. Dostępny w Internecie: www.agri.china.cn
- Pawlak J. 2007. Rynek maszyn rolniczych. W: Zalewski i in. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa nr 32, Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, Warszawa
- UNACOMA 2006. Macchine per l'agricoltura e per il movimento terra. Anno 2005
- Wiesendorfer G., Haus A., Häser D., Kutschenreiter W. 2007. Agricultural Machinery Economic Report 2007. VDMA, Frankfurt am Main
- Zespół redakcji 2007. Tratticci: In ripresa il mercato europeo, ancora in cisi quello italiano. Mondo Macchina, An. XVI, N. 6: 4-7